

B **a**canda adhibita vaporatione spongiarum calidarum. Ipsam quoque cauernam inuoluta lana per melotida oleo calido tincta paulatim penetramus, atq; illic lana derelicta ferramentū detrahimus. Tunc declinatē passione cerotaria apporemus, dantes uariū cibum & uinum : ac si humoris fuerit fluor, quē reumatismū uocant, eadem adhibemus quæ initio doloris adhibenda probauimus. Dehinc eorum augemus potentiam, ut cauernæ ipsi faciamus infundi collyrium, quod appellamus diaglaucium ex uino solutum, uel aceto, uel illud medicamen quod **Diaglaucium,** appellant heren, uel mulsum ex uino factum: Quod sit præcoctum in malī **Heres media** nici cortice, cum nardo, uel amygdalī amaris, & aceto, croco, & myrrha, & camen. alumine, uel ex herbarum succis constrictiæ uirtutis, tum auriculæ uicinanza circulatim cataplasmata, ex cydonio malo, ac simili medentiaæ uirtute contegimus, uel medicamen quod appellatur diaiteo, quod est siccatiæ uirtutis, uel icesio, aut diadictamno, & hijs similibus. Dehinc si passio coegerit, radendum est caput, & constrictiæ cataplasmatibus contegendum. Dandi etiam cibi cōstrictiui, & lenimenti temporibus, siue dolorum tardantium, siue humorū fluentium resumptiuus adhibendus cyclus, tunc recorporatiuus. Et localiter ipsis caueris per cylsterem modicum iniicienda, nunc destillatio aquæ cineribus liqua^{tæ}, quam uulgo lixiuium uocant, Græci coniam, nunc sinapi liquido, atque **Lixium.** etiam admixto fico erunt exteriora cataplasmada, donec rubor maximus fiat, **Levica.** quem Græci phœnigmon appellant. Item eundem immissione medicaminum **Phœnigmōs.** ex garo confectorum, quod uulgo liquamen appellant, uel hijs uirtute similiū materiarum. Tunc etiam totius capitis curationem ex illissone aquarum supercadentium, quam Græci cataclysum appellant. Quibus etiam aurium uicina sunt maxime concuranda. Dehinc acopibus & dropacis, & malagmatibus acrioribus, & aquis naturalibus utendum: Sic enim intardata corporibus emoueri, atque excludi mutatione poterunt curationis.

DE DOLORE DENTIVM. C A P: IIII.

Iunt dolores dentium nunc omnium, nunc aliquorum, nunc unius, cum sibi uicinantibus gingiuis, ut etiam contumescant, ac s̄æpe ora faciant subinflari, uel eorum aliquas partes crescente passione terebrari: Nam s̄æpe dentes & gingiuæ computrescent, corruptis ossibus quibus natura inserti sunt, recedentibus tumore cogente gingiuis. Sed etiam nunc erit curationis diligentia partienda, ut initio doloris, uel certe si ita passio recurrendo tardauerit, superpositionis alia adhibeat curatio, alia lenimenti. Quapropter adhuc recentibus passionis motibus, uel in asperitate superpositionis doloris constitutis, conuenit abstinentia cibi, atq; requies corporis, ut initiorū causæ aqua quæ uirtute constringat collusioni oris adhibenda sit, ut est à plerisque conscripta decoctio in aqua & uino herbæ syderitis, uel acaciæ, uel leuces, quam etiam polium uocant, aut mandragoram, sed non sine cautione, ne quid ex ipso liquore transuorent ægotantes. Item pentaphylli herbæ, aut papaueris, necnon personaria, aut herba phlomon in pusca decocta, uel ex cornu ceruinī drachmis quinque, & aceti hemina usque ad sui medietatem decocta, uel de pinguis cum aceto decocta, aut alterci radices cum uua lupinæ succo, & uino sufficienti simul cocta. Erunt præterea ex hijs, aliqua parte in doloribus constituta, apposenda uel lenientia, uel simili uirtute medentium materiarum. Tunc cum dolor uehementescere cooperit, lecto tradendus est æger, atque blando tempore calefacien-

C calefacientibus supino capite collocandus, sed paulo prominentius à cætero corpore subleuato. Tunc articulifricatione calefaciendi, atque musculibuc carum lana oleo calido infusa circuntegēdi, appositis faccellis ex pollinibus calidis confectis. Tunc oris collutio ex oleo adhibenda dulci atque calido, uel foē nigraci succo, aut alica, aut ptisana, uel glycyrrhisa, aut lacte cum melle. Et si nimius fuerit dolor phlebotomia adhibenda. Tunc tertia die quo sanguinis facta detractio est, sorbilibus atque calidis cibis ægris nutriendi, sed plus perungeni. Alia quoque die si dolor steterit atque durauerit, & officium cessauerit uen tris, erit amouendus ex simplici clystere, & loca in dolore constituta ferro lace randa, appositis cucurbitis secundum buccarum musculos, atque gingiuarum locos. Aliquando etiam ipsæ gingiuæ scarificandæ, uel circunseparandæ à dentibus ferramento, quod pericharactera uocant. Est etiam mitigationis ex oleo uaporatio, quæ fiet ex feruenti oleo, lanam melotidi inuolutam tingimus, tunc gingiuis altrinsecus imponemus, hoc est, interiori atque exteriori parti, & ipsis quoque dentibus, quantum æger ferre feruoris potuerit: Sed prætegenda uicina sunt, lana præmissa, ne facile pustulentur. Alia quoque uaporationum genera quæ sunt à ueteribus tradita erunt adhibenda, ut thuris granum igne calefa etum tunc tenui linteolo inuolutum dolentibus dentibus apponatur, & ita mordet ægrotantes, ut ex ipso uapore resumantur. Item thuris tritipuluerem singulatim linteolis pluribus illigamus, tunc eorū singula oleo calido prætincta ægrotantibus offerimus mordenda, dentibus scilicet in dolore constitutis. Aliqui etiæ scyllæ paruum modum aiunt oleo concoquendum, quod nos differendum probamus, ac lenitatis tempore adhibendum: Siquidem ob acrimoniam scyllæ re

D corporatiuam habeant uirtutem. Oportet præterea etiam mentum uaporai exteriorius, & spongijs expressis ex aliqua coctione laxatiuæ uirtutis ad mitigandam materiam, uel ex ipsa adhibere fomentum. Tunc cerotaria apponenda probamus ex oleo ciprino, uel irino : item malagmata sensim calefacientia : tunc lacuacro atq; uino, & cibo uario utendum. Ac si tarditer temporis dolor fuerit effectus, ut chronia passio uideatur, & nunc superpositionibus asperata, nunc lenimentis emollita, oportebit superpositionis tempore iisdem adiutorijs perseuerare: totum uero corpus resumere, sicut frequenter docuimus. Præterea tempore exercitiū erit offerenda cera, quam ægrotantes mordendo dentes exerceant, sicut nuper demonstrauimus de paralyſi scribentes. Ultimo autem tempore gestationis erit adhibenda fricatio capitis atq; oris, sed ipsius manibus ægrotati parsuissima, plurima uero ex alienis, sed longitudine temporis potius quam uehementia, ne caput nimietate moueat. Tunc ne partes refrigerescant uel impleantur etiam, à plurimis erit corpus confricandum, ut duobus ministris ab humeris latera, & alijs duobus ab inguinibus curata. Tunc resumptione paulo fortius erunt partes recorporatione curandæ, ut post fricationem strigili non obtuso uel aspero pannis buccarum musculos usque ad ruborem fricari faciamus, & nunc dropacem illiniri, tunc etiam ipſos dentes atque gingiuas uehementius fricari. Danties præterea iugiter oleum calidum forbendum, atque continendum & despudendum. Item aqua frigida tunc interpositis duobus uel tribus diebus, ex humore in quo fuerit decocta malii punici cortex, adhibemus oris collutionē, uel in quo sit prætincta ignita galla, uel ex aquis sua uirtute medentibus. Itē dentū confri camentis utendū, quæ constringere, atq; fortificare ualeant, sicuti libris medica elij. minū ordinauimus. Vomitus uero post cibū factus omnibus est cōtrarius, & maxime in ista cōstitutis passione. Item non aliter Venus obesse probatur, & uino- lentiā.

A **Ientia.** Multi autem veterum medicorum accessionis tempore ea medicamina adhibenda iusserunt, quæ anodyna Græci uocauerunt, nos indoloria dicere Medicamina poterimus, quæ aiunt nocturno tempore adhibenda, profecto sensum non dolorum auferentia. Adhibent etiam fumigationem dentibus, ut bitumen cum simili pondere myrræ uino consperse, mollibus prunis imposita. Tunc iubentes ore aperto ægrotantem fumum accipere, cum fuerit melius hæc propter inflationem capitis prohibere, & offerre mulsum calidum, uel quenquam mitigatum liquorem continendum, uel, ut aiunt, carbonibus infundendum, ut exinde exhalatione facta solatium capiant ægrotantes. Item iubent circundandos atq; inuoluendos dentes ex opio, galbano, pipere, uel lasere, & peucedano, & herba quam tithymalon uocant. Hæc quidem etiam corruptis dentibus adhibenda probauerunt. Necnon tenue linteolum apponendum, prælinitum oleo cocto, uel sale, & cedria, uel ex croco atq; pipere longo, & rosa recenti, & illyrica, galbano,occo cnidio, styrace, nitro, cū melle medicamine confecto: quæ omnia ob acrimoniam lenimenti tempore locum potuerint inuenire: Quanquam sit etiam fugienda satietas medicaminū plurima. Omitto quod tithymali succus appositus dentes infringat. Non aliter etiam ferreici altheres exhibiti, qui dentū dolores mitigent locorum mortē faciunt, & ipsorum dentium laxitatē, qui aiunt ungendas gingiuas accessionis tempore amurca, cum simili modo infecta lana ex oleo ueteri & myrrha, cum uino & oleo resoluta, atq; crassitudine melis deducta, cum secundum methodon aliud sit tempus medicaminū laceſſum. Item alij præsente dolore in contraria partis auricula aiunt balsami succū mittendum, cum succis supradictis simili modo uel folio. His omnibus resolutis, uel oleo decoctis, aut in quo decocta sint edera nigra folia decem, & squillæ medium in oliuꝝ magnitudine spe auocandæ materiæ, deprauati, uel maioris doloris illati causam anteriorem auocet, obscurantes auocatis sensibus ægrotantes. Item alij eius partis, quæ dentis dolorem sustinet, nari edera succum infundentes, cum olei parte dimidia, ex ferramento quod rinenchyton uocant. Ad hibentes etiam sternutamenta & apophlegmatismos, & odoris medicamina, quæ iugiter aiunt apponenda, & sint uirtutis laceſſentis, quæ stomatica uocat: quo sum singula tanquam recorpatiua non mitigatiua in lenimento adhibere probamus. Item alij statim ad auferendos dentes pulsatos occurunt, nesci quoniam detractio amissio partis est, non sanatio. Quapropter sicut alias quoq; partes in tumore constitutas non detractione, sed mitigatione curamus, sic etiam dentes concurandos accipimus: Etenim si quisquam dentium fuerit excus, exigit primo mitigationem, tunc sui detractionem faciendam. Quippe cum non sit à periculo remotū doloris tempore dentes auferre, & maxime integros, hoc est, qui non fuerint exesi, uel corrupti, aut mobiles: Consensus etenim superiorem partium necessariò sequetur & musculorum, & oculorum. Erophilus de Erophilus, nigræ & Heraclides Tarentinus mori quosdā detractione dentis memorauerūt: Heraclides Nam Erasistratus plumbeum inquit odontagogum, quod nos dentiducum di Tarentinus, cere poterimus, apud Delphum in Apollinis templo ostentationis causa positum: Quo demonstratur, oportere eos dentes auferri, qui sint faciles, uel Erasistratus. mobilitate laxati, uel quibus sufficiat plumbi ferramenti conamen ad summū. Dentiducum Sic autem putant, quod omnis dens dolore uexatus, & qui necet sanos, est detrahendus, oportet etiam omnes auferri, si omnes fuerint dolore possessi. Quo modo autem sint auferendi dentes exesi uel moti, nisi seruari potuerint, libris medicinalium Responsionum docuimus. Ac si aliquando ex humore gingiurum

Cum uisi fuerint commoueri, oportet constrictius uti collutionibus, quarum materia ex parte superius diximus adhibendum oleum lentiscinum, & aquas coelestes, & lac asinum: est enim densabile: Item decoctio malorum punici, uel gallæ, aut acatiæ, aut rosæ, aut murtæ nigrae, aut mali cydonij, uel platani bacca. Vngenda præterea gingiuæ medicamine, quod appellamus diamaron. Item diaporos & diaroos, & diomphacion, & cœanthio. Item si quadam emeretur gingiuarum sanguinatio, corallij tusi puluis cretus, atque intus ponendus & alumen cum melle. Item eruca cum aceto apponenda. Sed hæc sunt primo concoquenda iugi motu uersata.

DE APPREHENSIONE, SIVE OPPRESSIONE,
KVAM GRAECI CATALEPSIN APPELLANT. CAP: V.

*Chrysippus.
Niceratus.*

*Celij libri cele
rum passionum*

Anc passionem ueteres tanquam specialem, uel propriam trididerunt, quasi nullo ex genere ueniente, ut Chrysippus memorat, quod de ipsa Niceratus conscripsit librum, probans scilicet etiam ueteribus medicis cognitam, quod nos confirmamus. Sed quia nunc tarda, nunc celer à methodicis adprobatur, quanquam sit à nobis celerum passionum libris plenissime tradita, etiam nunc erit ordinanda: Quippe sæpe in tardum ueniens motum, & propterea chronia nuncupanda. Sequitur autem patientes febricula, et uocis amputatio cum oculis patientibus, atque inpalpebratione: difficilior eo tempore quo statim sumpererit accessio, & omnis immobilitas, cum palpebrarum impossibili atque horrenti positione, quæ declinatione facta aliqua ex parte accipiat motum: Etenim admota manu ac digitis, circuntractis oculis tenus palpebra recognoscitur ægrotantis, atque obtutu inter nota translatione manus in qualibet parte declinata sequetur conuerso scilicet uultu. * Dehinc inclinati intendunt, lachrimantes sine ulla responsive: Et si odora menta iucunda fuerint admota, declinatione quadam moueri intelliguntur, frequenter adducentes spiritum hauriendæ exhalationis causa. Ac si tetra odrimenta fuerint admota, recusare uidentur ac fugere. Item dulcia atque amara ori admota labijs uel lingua illita sentiunt: non aliter si ulla fuerint punctio ne pulsati, ex nostro officio tentâ manum suo replicant uel colligunt. Item lascissiti collugent, ingemunt, attestante uultus rubore cum pulsu magno ex uehem entibus atque fortioribus saltibus confessi. In declinatione uero plurimus sæpe sudor sequetur, ac feruens, & in dimissione limpida synceritati proximi efficiuntur. Ac rursum in accessionem si redeunt ægrotantes, peiorante passione plurimus feruor accedit cutis, & spiratio celerrima, quam Græci tachypnoeanc uocant, oculorum conuersio, manuum contractio, sudoris ignei defluxio, maculis emergentibus in thoracem atque uultum, & primo rotundus in similitudine ulcerum, quæ iontus appellant. Item ab apoplecticis hæc discernitur passio, quod in ipsis paruuis atque creber pulsus inueniatur, & non ut in catalepticis maior atque percussibilis, & neque iucundum, siue tetur odorem accipi ant, neque dulcia & amara consapiant. Item ab hijs qui ex stomachi passione obmutescunt. Siquidem in hijs rursum paruuis atque imbecillis pulsus inueniatur, attestante singultu cum manifesto tumore in stomacho apparente. Hæc est discretio similiuum passionum, sed ei curatio adhibenda est, quæ epilepticis dicta est.

DE VOCIS